

THE PRINCIPLE OF ENSURING THE FAIRNESS OF CRIMINAL PROCEEDINGS AND THE REASONABLE TIME

Anca Lelia Lorincz

Prof., PhD, "Al. Ioan Cuza" Police Academy, Bucharest

Abstract: In addition to the principles already enshrined in the Criminal Procedure Code from 1968 (the legality, truth finding, the presumption of innocence, the right to defense, the principle of respect for human dignity, the official language), the current Code of Criminal Procedure (Law no.135/2010) expressly covers new fundamental principles of the criminal trial; the fairness and reasonableness of the trial period is one of this new fundamental principles.

Although the content of the principle of ensuring the fairness of criminal proceedings and the reasonable period as regulated article 8 Criminal Procedure Code, do not cover all the meaning that European Convention on Human Rights and Fundamental Freedoms gives the "right to a fair trial", it is filled with a number of other provisions of the Code of Criminal Procedure, which constitute guarantees of this principle (presumption of innocence, the right to defense, advertising, and orality adversarial hearing etc.). Meanwhile, declaring the unconstitutionality of provisions criminal procedure due to the fact that they do not respect all the principles governing a fair trial, shows the need of new legislative amendments to align the Romanian current Code of Criminal Procedure to the demands imposed by European standards.

Keywords: criminal trial; fundamental principle; the current Code of Criminal Procedure; the fairness of the criminal process; the reasonableness of the trial period.

Actualul Cod de procedură penală, intrat în vigoare la 1 februarie 2014 (Legea nr.135/2010)¹, a adus modificări substanțiale și în materia principiilor fundamentale ale procesului penal. Astfel, sub denumirea de „principii ale aplicării legii procesuale penale”, în actualul cod sunt reglementate (în art.2 – art.12) următoarele principii: principiul legalității procesului penal,

---

¹ Legea nr.135/2010, publicată în M.Of. nr.486/15 iulie 2010, cu modificările și completările ulterioare

principiul separării funcțiilor judiciare, principiul prezumției de nevinovăție, principiul aflării adevărului, principiul „*ne bis in idem*”, principiul obligativității acțiunii penale corelativ cu principiul subsidiar al oportunității, principiul asigurării caracterului echitabil și a termenului rezonabil al procesului penal, principiul garantării dreptului la libertate și siguranță, principiul asigurării și exercitării cu bună credință a dreptului la apărare, principiul respectării demnității umane și a vieții private, principiul desfășurării procesului penal în limba oficială corelativ cu reglementarea dreptului la interpret.

Se observă că, în prezent, sunt prevăzute expres în cod, alături de principiile cunoscute, consacrate și în Codul de procedură penală de la 1968 (al legalității, al aflării adevărului, al prezumției de nevinovăție, al dreptului la apărare, al respectării demnității umane, al desfășurării procesului penal în limba oficială), principii noi: cel al separării funcțiilor judiciare în procesul penal, al caracterului echitabil și termenului rezonabil al procesului penal, al obligativității acțiunii penale strâns legat de cel subsidiar al oportunității, precum și principiul *ne bis in idem*.

Așadar, printre noile principii fundamentale consacrate expres în Legea nr.135/2010 (actualul Cod de procedură penală) se înscrie și cel al asigurării caracterului echitabil și a termenului rezonabil al procesului penal (art.8): „*Organele judiciare au obligația de a desfășura urmărirea penală și judecata cu respectarea garanțiilor procesuale și a drepturilor părților și ale subiecților procesuali, astfel încât să fie constatate la timp și în mod complet faptele care constituie infracțiuni, nicio persoană nevinovată să nu fie trasă la răspundere penală, iar orice persoană care a săvârșit o infracțiune să fie pedepsită potrivit legii, într-un termen rezonabil*”.

Dreptul la un proces echitabil este garantat printr-o serie de documente juridice internaționale. Astfel, în Declarația Universală a Drepturilor Omului (art.10) se prevede că „orice persoană are dreptul în deplină egalitate de a fi audiată în mod echitabil și public de către un tribunal independent și imparțial care va hotărî fie asupra drepturilor și obligațiilor sale, fie asupra oricărei acușări în materie penală îndreptate împotriva sa”.

Potrivit art.14 alin.1 din Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice, „orice persoană are dreptul ca litigiul în care se află să fie examinat în mod echitabil și public de către un tribunal competent, independent și imparțial, stabilit prin lege, care să decidă fie asupra

temeiniciei oricărei învinuiri penale îndreptate împotriva ei, fie asupra contestațiilor privind drepturile și obligațiile sale cu caracter civil”.

Nu în ultimul rând, dreptul la un proces echitabil este garantat în Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale – „orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil, în mod public și într-un termen rezonabil a cauzei sale, de către o instanță independentă și imparțială, instituită prin lege, care va hotărî fie asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil, fie asupra temeiniciei oricărei acuzații în materie penală îndreptate împotriva sa. Hotărârea trebuie să fie pronunțată în mod public, dar accesul în sala de ședință poate fi interzis presei și publicului sau a unei părți a acestuia în interesul moralității, al ordinii publice ori al securității naționale într-o societate națională, atunci când interesele minorilor sau protecția vieții private a părților la proces o impun sau în măsura considerată absolut necesară de către instanță, atunci când, în împrejurări speciale, publicitatea ar fi de natură să aducă atingere intereselor justiției.” (paragraful 1 al art.6).

Observăm, totuși, că legiuitorul român a dat, în art.8 din actualul Cod de procedură penală, un alt conținut „caracterului echitabil al procesului penal”, decât cel consacrat în Convenția europeană ca „drept la un proces echitabil”. Pentru a înțelege rațiunea legiuitorului nostru, trebuie să analizăm conținutul art.1 alin.1 din Codul de procedură penală român anterior (de la 1968), care reglementa *scopul procesului penal*, prin dispoziții asemănătoare celor pe care le regăsim în art.8 din actualul Cod de procedură penală. Astfel, potrivit art.1 alin.1 C.proc.pen. de la 1968, „procesul penal are ca scop constatarea la timp și în mod complet a faptelor care constituie infracțiuni, astfel ca orice persoană care a săvârșit o infracțiune să fie pedepsită potrivit vinovăției sale și nicio persoană nevinovată să nu fie trasă la răspundere penală”. Prin urmare, actualul legiuitor nu a mai consacrat un text de lege distinct scopului procesului penal, dar a preluat, în art.8, o mare parte din dispozițiile art.1 alin.1 din codul anterior, care defineau acest scop și care făceau referire și la un aspect pe care îl implică dreptul la un proces rezonabil, și anume soluționarea cauzelor într-un termen rezonabil².

---

² C. Ghigheci, *Principiile procesului penal în noul Cod de procedură penală*, Editura Universul Juridic, București, 2014, p.129-130

În literatura juridică care a explicat și interpretat dispozițiile Codului de procedură penală de la 1968 s-a apreciat³ că principiul operativității (denumire folosită în perioada respectivă, pentru a sublinia necesitatea soluționării cauzelor într-un termen rezonabil) „are limite obiective, determinate de factori care trebuie să împace exigențele activității judiciare de bună calitate cu necesitățile represiunii corecte și exacte, precum și cu interesele respectării drepturilor și libertăților persoanei”. Această interpretare este esențială pentru înțelegerea modului în care actualul legiuitor a reglementat „caracterul echitabil și termenul rezonabil al procesului penal” (îndepărtându-se de conținutul de sorginte adversarială al dreptului la un proces echitabil consacrat în Convenția europeană), deoarece reunește toate cele trei elemente pe care le regăsim în textul art.8 C.proc.pen. actual⁴:

- necesitatea soluționării cauzelor „într-un termen rezonabil”
- cu efectuarea unei represiuni corecte și exacte („astfel încât să fie constatate la timp și în mod complet faptele care constituie infracțiuni, nicio persoană nevinovată să nu fie trasă la răspundere penală, iar orice persoană vinovată să fie pedepsită potrivit legii”)
- și cu respectarea drepturilor și libertăților persoanei („organele judiciare au obligația de a desfășura urmărirea penală și judecata cu respectarea garanțiilor procesuale și a drepturilor părților și subiecților procesuali”).

Așadar, în materie procesual-penală, *caracterul echitabil al procesului* presupune (pe lângă alte dispoziții care conturează *dreptul la un proces echitabil* și care sunt cuprinse în conținutul altor principii ale procesului penal, cum ar fi prezumția de nevinovăție, publicitatea, contradictorialitatea sau oralitatea ședinței de judecată):

- respectarea, de către organele judiciare, a tuturor garanțiilor procesuale și a drepturilor părților și ale subiecților procesuali, fără ca anumite persoane să fie privilegiate sau fără a se face vreo discriminare;

³ N. Volonciu, *Tratat de procedură penală. Partea generală*, vol.I, Editura Paideia, București, p.17

⁴ C. Ghigheci, *op.cit.*, p.130-131

- desfășurarea urmăririi penale și a judecății astfel încât să fie constatate în mod complet faptele care constituie infracțiuni, nicio persoană nevinovată să nu fie trasă la răspundere penală, iar orice persoană care a săvârșit o infracțiune să fie pedepsită potrivit legii;

- aplicarea, față de toți subiecții procesuali, a acelorași reguli procesuale;

Instituirea unor proceduri speciale care conțin norme derogatorii de la regulile comune de desfășurare a procesului penal nu contravine principiului asigurării caracterului echitabil al procesului penal, întrucât aceste proceduri speciale se aplică în funcție de vârsta făptuitorului (cum este cazul procedurii în cauzele cu infractori minori) ori de alte rațiuni distincte pentru fiecare procedură, fără vreo discriminare.

- instrumentarea și soluționarea cauzelor penale de către aceleași categorii de organe judiciare. Existența unei competențe personale a organelor judiciare pentru cazul când infracțiunile sunt comise de persoane care au o anumită calitate (militari, magistrați, deputați, senatori etc.), nu reprezintă o excepție de la caracterul echitabil al procesului penal, deoarece atragerea competenței unui anumit organ judiciar nu se întemeiază pe criterii de naționalitate, rasă, sex, religie ș.a.m.d.

Principiul asigurării caracterului echitabil al procesului penal rezultă și din dispozițiile constituționale care consfințesc principiul general al egalității între cetățeni, egalitatea în fața legii și a autorităților publice, precum și accesul liber la justiție.

Astfel, art.4 alin.2 din Constituție se referă la unitatea poporului și egalitatea între cetățeni „fără deosebire de rasă, de naționalitate, de origine etnică, de limbă, de religie, de sex, de opinie, de apartenență politică, de avere sau de origine socială”.

În art.16 alin.1 și 2 din Constituție se prevede că „cetățenii sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără privilegii și fără discriminări” și că „nimeni nu este mai presus de lege”.

În art.21 din Constituție este consacrat accesul liber la justiție, în sensul că „orice persoană se poate adresa justiției pentru apărarea drepturilor, a libertăților și a intereselor sale legitime”, „nici o lege nu poate îngreuna exercitarea acestui drept” și „părțile au dreptul la un proces echitabil”.

De asemenea, în art.124 alin.2 din Constituție se prevede că „justiția este unică, imparțială și egală pentru toți”.

Transpunerea acestor dispoziții-cadru din Constituție în norme cu aplicabilitate în domeniul activității judiciare s-a realizat și prin intermediul Legii nr.304/2004 privind organizarea judiciară⁵ care, în art.6, stipulează că „orice persoană se poate adresa justiției pentru apărarea drepturilor, a libertăților și a intereselor sale legitime în exercitarea dreptului său la un proces echitabil” și „accesul la justiție nu poate fi îngrădit”. De asemenea, în art.7 din Legea nr.304/2004 se prevede că „toate persoanele sunt egale în fața legii, fără privilegii și fără discriminări” și „justiția se realizează în mod egal pentru toți, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, orientare sexuală, opinie, apartenență politică, avere, origine ori condiție socială sau de orice alte criterii discriminatorii”.

Principiul egalității în drepturi a cetățenilor și, implicit, egalitatea în cadrul activității judiciare, este garantat și prin dispozițiile actualului Cod penal⁶ în care este prevăzută infracțiunea de abuz în serviciu (art.297 alin.2 C.pen.) – îngrădirea, de către un funcționar public în exercitarea atribuțiilor de serviciu, a exercitării unui drept al unei persoane ori crearea pentru aceasta a unei situații de inferioritate pe temei de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, orientare sexuală, apartenență politică, avere, vârstă, dizabilitate, boală cronică necontagioasă sau infecție HIV/SIDA.

Importanța principiului fundamental al asigurării caracterului echitabil al procesului penal este relevată și de Curtea Constituțională, care printr-o serie de decizii recente a constatat neconstituționalitatea unor dispoziții ale actualului Cod de procedură penală, dispoziții care contravin tocmai principiilor care garantează dreptul la un proces echitabil. De pildă, prin Decizia nr.166/2015⁷ Curtea Constituțională a admis excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art.549¹ C.proc.pen., potrivit căruia: „(1) În cazul în care procurorul a dispus clasarea sau renunțarea la urmărirea penală și sesizarea judecătorului de cameră preliminară în vederea luării măsurii de siguranță a confiscării speciale sau a desființării unui înscris, ordonanța

⁵ Legea nr.304/2004, republicată în M.Of. nr.827/13 septembrie 2005, cu modificările și completările ulterioare

⁶ Legea nr.286/2009 privind Codul penal, publicată în M.Of. nr.510/24 iulie 2009, cu modificările și completările ulterioare

⁷ Decizia nr.166 din 17 martie 2015, publicată în M.Of. nr.264/21 aprilie 2015

de clasare, însoțită de dosarul cauzei, se înaintează instanței căreia i-ar reveni, potrivit legii, competența să judece cauza în primă instanță, după expirarea termenului prevăzut la art.339 alin.4 ori, după caz, la art.340 sau după pronunțarea hotărârii prin care plângerea fost respinsă.

(2) Judecătorul de cameră preliminară comunică persoanelor ale căror drepturi sau interese legitime pot fi afectate o copie a ordonanței, punându-le în vedere că în termen de 10 zile de la primirea comunicării pot depune note scrise.

(3) După expirarea termenului prevăzut de alin.2, judecătorul de cameră preliminară se pronunță asupra cererii prin încheiere motivată, în camera de consiliu, fără participarea procurorului ori a persoanelor prevăzute la alin.2, putând dispune una dintre următoarele soluții:

a) respinge propunerea și dispune, după caz, restituirea bunului ori ridicarea măsurii asigurătorii luate în vederea confiscării;

b) admite propunerea și dispune confiscarea bunurilor ori, după caz, desființarea înscrisului.

(4) În termen de 3 zile de la comunicarea încheierii, procurorul și persoanele prevăzute la alin.2 pot face, motivat, contestație. Contestația nemotivată este inadmisibilă.

(5) Contestația se soluționează de către instanța ierarhic superioară celei sesizate ori, când instanța sesizată este Înalta Curte de Casație și Justiție, de către completul competent potrivit legii, care se pronunță prin încheiere motivată, fără participarea procurorului și a persoanelor prevăzute la alin.2, putând dispune una dintre următoarele soluții:

a) respinge contestația ca tardivă, inadmisibilă sau nefondată;

b) admite contestația, desființează încheierea și rejudgecă propunerea potrivit alin.3.”

Analizând aceste dispoziții (referitoare la procedura de confiscare sau desființare a unui înscris în cazul clasării), Curtea Constituțională a constatat că, în legislația anterioară (Codul de procedură penală de la 1968), în procedura desființării totale sau parțiale a unui înscris, instanța civilă soluționa cauza în baza principiilor care guvernează un proces echitabil, în condiții de publicitate, contradictorialitate și oralitate, cu respectarea dreptului la apărare, prin administrarea probațiunii, a invocării de cereri și excepții, fiind respectate pe deplin prevederile constituționale

ale art.21 alin.3 și art.24, precum și art.6 paragraful 1 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

În schimb, în prezent, odată cu intrarea în vigoare a noului Cod de procedură penală, procedura desființării unui înscris nu mai este atribuită instanței civile, ci instanței penale, respectiv judecătorului de cameră preliminară, conform art.549¹, aceasta fiind una dintre procedurile speciale reglementate expres de titlul IV din actualul cod.

Pornind de la aceste premise, Curtea Constituțională a analizat în ce măsură dispozițiile art.549¹ C.proc.pen. respectă prevederile constituționale și convenționale referitoare la dreptul la un proces echitabil și dreptul la apărare, prevăzute de art.21 alin.3 și art.24 din Constituție și de art.6 paragraful 1 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

În primul rând, în ceea ce privește contradictorialitatea, Curtea Constituțională a reținut că „acest concept este definit în doctrină ca dreptul fiecărei părți de a participa la prezentarea, argumentarea și dovedirea pretențiilor sau apărărilor sale, precum și dreptul de a discuta și combate susținerile și probele celeilalte părți. Contradictorialitatea se traduce în aducerea la cunoștința celeilalte părți a argumentelor de fapt și de drept, pe de-o parte, și posibilitatea celeilalte părți de a răspunde acestora, pe de altă parte. [...] Din perspectiva protejării drepturilor omului, principiul contradictorialității este un element al principiului egalității armelor și al dreptului la un proces echitabil. Astfel, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a statuat că egalitatea armelor este o trăsătură inerentă a unui proces echitabil, care presupune ca fiecărei părți să i se acorde posibilitatea rezonabilă de a prezenta cauza în condiții care să nu o plaseze într-o situație net dezavantajoasă vizavi de adversarul său (Hotărârea din 16 noiembrie 2006, pronunțată în Cauza *Klimentyev împotriva Rusiei*, paragraful 95). [...] Totodată, instanța europeană a statuat că un aspect fundamental al dreptului la un proces echitabil este acela că, în materie penală, inclusiv elementele ce țin de procedură, ar trebui să se desfășoare într-o manieră contradictorie, trebuind să existe egalitate de arme între acuzare și apărare. Dreptul la un proces în contradictoriu înseamnă, într-un caz penal, că atât procurorului, cât și inculpatului trebuie să li se ofere posibilitatea de a avea cunoștință și de a putea aduce observații referitoare la toate probele prezentate sau la observațiile depuse de către cealaltă parte în vederea influențării

deciziei instanței (Hotărârea din 16 februarie 2000, pronunțată în Cauza *Rowe și Davis împotriva Regatului Unit*, paragraful 60).”.

Așadar, din perspectiva contradictorialității, ca element definitoriu al egalității de arme și al dreptului la un proces echitabil, Curtea Constituțională a apreciat că norma legală trebuie să permită comunicarea către toate părțile din procesul penal a documentelor care sunt de natură să influențeze decizia judecătorului și să prevadă posibilitatea tuturor acestor părți de a discuta în mod efectiv observațiile depuse instanței.

Apoi, în ceea ce privește dreptul la o procedură orală, Curtea Constituțională a observat că „numai în cadrul unor dezbateri desfășurate oral procesul poate fi urmărit efectiv, în succesiunea fazelor sale, de către părți. Totodată, dreptul la o procedură orală conține și dreptul inculpatului, al părții civile și al părții responsabile civilmente de a fi prezente în fața instanței. Acest principiu asigură contactul nemijlocit între judecător și părți, făcând ca expunerea susținerilor formulate de părți să respecte o anumită ordine și facilitând astfel stabilirea corectă a faptelor. Curtea observă că, din reglementarea instituției camerei preliminare, se desprinde ideea imposibilității pentru judecătorul din această fază de a administra probe pentru a stabili legalitatea probelor administrate în faza de urmărire penală, nebeneficiind de contradictorialitate și oralitate, singura posibilitate pentru acesta fiind constatarea formală a legalității probelor sau necesitatea excluderii unora dintre acestea. [...] Or, imposibilitatea judecătorului de cameră preliminară de a administra noi probe ori de a solicita depunerea anumitor înscrisuri, precum și lipsa unei dezbateri orale cu privire la aceste aspecte, îl pun pe acesta în postura de a nu putea clarifica situația de fapt, aspect ce se poate răsfrânge implicit asupra analizei de drept.”

Prin urmare, având în vedere dispozițiile analizate, Curtea Constituțională a apreciat că „rezultatul procedurii în camera preliminară referitor la stabilirea legalității administrării probelor și a efectuării actelor procesuale de către organele de urmărire penală are o influență directă asupra desfășurării judecății pe fond, putând să fie decisiv pentru stabilirea vinovăției/nevinovăției inculpatului. Or, reglementând în acest mod procedura camerei preliminare și având în vedere influența pe care această procedură o are asupra fazelor de judecată ulterioare, Curtea constată că legiuitorul a încălcat dreptul părților la un proces echitabil în componenta sa privind contradictorialitatea, oralitatea și egalitatea armelor.”

În strânsă legătură cu asigurarea caracterului echitabil al procesului penal, actualul Cod de procedură penală consacră, ca principiu fundamental, și asigurarea *termenului rezonabil de desfășurare a procesului penal*. Astfel, așa cum reiese din conținutul art.8 C.proc.pen., organele judiciare au obligația de a desfășura urmărirea penală și judecata într-un termen rezonabil, astfel încât să fie constatate la timp faptele care constituie infracțiuni.

În ceea ce privește accepțiunea expresiei „termen rezonabil”, potrivit jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, caracterul rezonabil al duratei procedurilor se apreciază în funcție de circumstanțele cauzei și ținând cont de anumite criterii: complexitatea cauzei, comportamentul reclamantului (în sensul de comportament judiciar, inclusiv din perspectiva exercitării drepturilor procesuale), comportamentul autorităților (de pildă, întârzieri nejustificate în soluționarea cauzei) și importanța pentru reclamant a obiectului cauzei (miza cauzei judiciare)⁸.

Tocmai pentru asigurarea respectării principiului desfășurării procesului într-un termen rezonabil, în jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului (Hotărârea din 26 octombrie 2000 pronunțată în *Cauza Kudla împotriva Poloniei*) s-a decis că statele parte la Convenția europeană sunt obligate să pună la dispoziția justițiabililor o cale de recurs pentru a valorifica plângeri privitoare la depășirea duratei rezonabile a procedurii; o instanță investită cu o astfel de plângere va trebui să aibă competența de a ordona măcar acordarea de despăgubiri atunci când constată că plângerea este întemeiată⁹. De aceea, și în Codul de procedură penală român a fost instituită o procedură specială (art.488¹ – art.488⁶) care reglementează posibilitatea părților, a subiecților procesuali principali și chiar a procurorului (în faza de judecată) de a introduce contestație privind durata procesului penal, solicitând urgentarea soluționării cauzei. În ceea ce privește acordarea de despăgubiri, persoana căreia i s-a încălcat dreptul la soluționarea cauzei într-un termen rezonabil poate solicita despăgubiri civile în temeiul dreptului comun¹⁰.

---

⁸ *Cauza Comingersol ș.a. contra Portugaliei*, în *Hotărâri ale C.E.D.O. Culegere selectivă*, vol.III, ediție îngrijită de M. Macovei, D.O. Călinescu, Editura Polirom, Iași, 2003, p.47

⁹ D. Bogdan, M. Selegean, *Jurisprudență CEDO – studii și comentarii*, Institutul Național al Magistraturii, București, 2005, p.147

¹⁰ C. Ghigheci, op. cit., p.144

Desfășurarea procesului penal într-un termen rezonabil, cu alte cuvinte operativitatea (celeritatea sau rapiditatea) se impune ca principiu fundamental al procesului penal, pentru că presupune cerința ca desfășurarea activităților judiciare și, implicit, rezolvarea cauzelor penale să aibă loc într-un timp cât mai scurt, într-un moment cât mai apropiat de cel al săvârșirii infracțiunii¹¹.

Așa cum am arătat anterior, în Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, cerința celerității reiese din conținutul paragrafului 1 al art.6 („Dreptul la un proces echitabil”), potrivit căruia „orice persoană are dreptul la judecarea ... într-un termen rezonabil a cauzei sale”.

Dispoziții privind termenul rezonabil al procedurilor se regăsesc și în Constituția României, în care se stipulează că părțile au dreptul la soluționarea cauzelor într-un termen rezonabil (art.21 alin.3).

Și în art.10 al Legii nr.304/2004 privind organizarea judiciară se prevede că toate persoanele au dreptul la soluționarea cauzelor într-un termen rezonabil.

Principiul operativității presupune atât rezolvarea rapidă a cauzelor penale, cât și simplificarea, atunci când este posibil, a activității procesuale penale. Într-o asemenea accepțiune, operativitatea este garantată de o serie de reglementări cuprinse în economia dispozițiilor Codului de procedură penală actual, cum ar fi cele privind: instituția termenelor în procesul penal (art.268-271 C.proc.pen.), extinderea competenței organelor de cercetare penală în cazuri urgente (art.306 alin.2 C.proc.pen.), disjungerea acțiunii civile și amânarea judecării acesteia într-o altă ședință, dacă rezolvarea pretențiilor civile determină depășirea termenului rezonabil de soluționare a acțiunii penale (art.26 alin.1 C.proc.pen.), procedura simplificată a judecării în cazul recunoașterii învinuirii (art.375, art.377 C.proc.pen.), acordul de recunoaștere a vinovăției (art.478-488 C.proc.pen.) etc.

Desfășurarea procesului într-un termen rezonabil implică promptitudine în activitatea de strângere și administrare a probelor, pentru a se evita dispariția sau deteriorarea acestora, precum

---

¹¹ A.L. Lorincz, *Drept procesual penal (conform noului Cod de procedură penală)*, vol.I, Editura Universul Juridic, București, 2015, p.42

și pentru a se înlătura pericolul diminuării rezonanței sociale a faptei și a rolului educativ al procesului penal.

Promptitudinea și rapiditatea cu care trebuie să se desfășoare activitatea judiciară nu trebuie să afecteze, însă, calitatea actelor procesuale și procedurale efectuate. Cu alte cuvinte, celeritatea nu trebuie să se realizeze în detrimentul respectării altor principii fundamentale ale procesului penal, cum sunt legalitatea sau aflarea adevărului¹².

În concluzie, deși conținutul principiului asigurării caracterului echitabil și termenului rezonabil al procesului penal, așa cum este reglementat în art.8 C.proc.pen., nu acoperă în totalitate sensul pe care Convenția europeană a drepturilor omului și a libertăților fundamentale îl dă „dreptului la un proces echitabil”, el se completează cu o serie de alte dispoziții ale Codului de procedură penală, care se constituie în veritabile garanții procesuale ale acestui principiu (prezumția de nevinovăție, dreptul la apărare, publicitatea, contradictorialitatea și oralitatea ședinței de judecată etc.). În același timp, constatarea neconstituționalității unor dispoziții procesual-penale, ca urmare a faptului că ele nu respectă toate principiile care guvernează un proces echitabil, arată necesitatea operării unor noi modificări legislative care să alinieze actualul Cod de procedură penală român la exigențele impuse de standardele europene.

BIBLIOGRAPHY:

1. D. Bogdan, M. Selegean, *Jurisprudență CEDO – studii și comentarii*, Institutul Național al Magistraturii, București, 2005
2. C. Ghigheci, *Principiile procesului penal în noul Cod de procedură penală*, Editura Universul Juridic, București, 2014
  - A. L. Lorincz, *Drept procesual penal (conform noului Cod de procedură penală)*, vol.I, Editura Universul Juridic, București, 2015
3. L. Lorincz, *Principii fundamentale ale procesului penal reglementate în Noul Cod de procedură penală (Legea nr.135/2010)*, în Pro Patria Lex nr.2(23)/2013

---

¹² A.L. Lorincz, *Principii fundamentale ale procesului penal reglementate în Noul Cod de procedură penală (Legea nr.135/2010)*, în Pro Patria Lex nr.2(23)/2013, p.22

4. N. Volonciu, *Tratat de procedură penală. Partea generală*, vol.I, Editura Paideia, București
5. Legea nr.135/2010 privind Codul de procedură penală, publicată în M.Of. nr.486/15 iulie 2010, cu modificările și completările ulterioare
6. Legea nr.286/2009 privind Codul penal, publicată în M.Of. nr.510/24 iulie 2009, cu modificările și completările ulterioare
7. Legea nr.304/2004 privind organizarea judiciară, republicată în M.Of. nr.827/13 septembrie 2005, cu modificările și completările ulterioare
8. Decizia Curții Constituționale nr.166/2015, publicată în M.Of. nr.264/21 aprilie 2015
9. *Hotărâri ale C.E.D.O. Culegere selectivă*, vol.III, ediție îngrijită de M. Macovei, D.O. Călinescu, Editura Polirom, Iași, 2003